

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I

PIK LL Ч. 158. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 14. серпня 1943. No. 158. Jersey City, N. J., Saturday, August 14, 1943. VOL. LL

МИ ЦЕННИ в Злучених Державах Америки.
ПЯТЬ ЦЕНТИВ за границею Злучених Держав Америки.Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237—4-0807
Тел. V H Союз: ВЕрген 4-1016THREE CENTS in the United States of America.
FIVE CENTS elsewhere.

СОВЕТСЬКІ ВІЙСЬКА НА ПЕРЕДМІСТЯХ ХАРКОВА

Харків перед упадком, доносять з Лондону на підставі советських і німецьких звідомлень. Советські війська, кажеться далі, знаходяться п'ять миль від Харкова, а боротьба іде вже на передмістях. Боротьба ця є дуже завзята, бо виглядає, що німці намагаються радше боронити

посідання міста до останку, ніж відступати. Важне, що советські частини заняли Чугуїв, що віддалений 22 милі від Харкова. Заняття Чугуєва під час останньої зимової офензиви рішило про здобуття Харкова. І таке, як кажуть, може і тепер повторитись.

Німці покидають Сицилію

Месинська протока завалена тепер поромами, що перевозять німецькі війська з Сицилії до полудневої Італії. Ось той німецький відворот називають „Дункірком Осі“. Німці вживають до перевозу яких 80 кораблів, які обороняють з повітря літаками, як теж протилетунською обороною, що нараховує яких 800 протилетунських гармат. Та проте їх відворот є постійно атакований Аліянтами і протока завалена німецькими

трупами. Всежтаки, як подають американські кореспонденти, властяться німцям дещо вратувати з війська, бо воєнного матеріалу не вратують, хоч як до цього змагають. В самій Сицилії іде далі завзята боротьба з відступаючими німецькими частинами, яких захищають гористий і неприступний терен та лихі комунікаційні шляхи, що утруднюють Аліянтам згуртування більших сил.

СТАЛІНА НЕ ПРОСИЛИ НА НАРАДИ

Советське радіо передало, що советський уряд не зівстав запрошений на конференцію, що має відбутись між президентом Рузвелтом і британським прем'єром Чорчилем. Теж ходять слухи, що в тому часі, як будуть відбуватись згадані наради, поїде до Москви Антоні Іден, британський міністер заграничних справ.

ЧИ ПОЛЬЩА МАЄ ПРАВО ДО „КРЕСІВ“?

В „Ди Нью Лідер“ з 7. серпня б. р. помістив молодий американський українець, Дмитро Горбайчук, добру відповідь на статтю польського професора Вацлава Ледніцкого, поміщену в тим часописі, а обороняючу право Польщі до західно-українських земель. Зокрема добре відповіджено проф. Ледніцкому на його твердження, що ця справа це тільки — польсько-російська проблема. Горбайчук називає советське „визволення“ Західної України „гітлерівським визволенням“, як і бере теж в оборону білорусів та литовців, яких землі хотілаб Польща забрати, а Совети „визволяти“. Він висказує жаль, що й такі польські ліберали як проф. Ледніцкі поступають у цій проблемі так, як і польські шовіністи. Каже, що одно тільки є правдиве в статті проф. Ледніцкого, а саме те, що західно-українські землі ніколи не були „російськими“, але додає, що в такій самій мірі вони не були ніколи теж і „польськими“.

ВІДДІЛ У. Н. СОЮЗУ В ВІННІПЕГУ.

Канадський „Новий Шлях“ з 7. серпня б. р. помістив допис про поширення організаційної праці У. Н. Союзу на провінцію Манітобу та зорганізованню в місті Винніпегу першого відділу що вже має понад 50 членів. Зборами на яких вибрано уряд цього відділу проводив п. Володимир Гірняк організатор У. Н. Союзу на Канаду, а секретарював п. Л. Вовк.

„МИ РУССКІЕ“.

Під таким заголовком появилась в московських „Ізвестіях“, урядовім советським органі, стаття Н. Тихонова, яку рекламує В. П. Гладик в філадельфійській кацапській „Правді“. Пише, що треба радіти, що „в Советським Союзі відроджується нова патріотична Русь“. Советська стаття говорить про советські народи не інакше, а як — „ми — рускіє“.

„ПРОЧ ГРЯЗНІЄ РУКИ ОТ УКРАЇНИ“.

Такий є наголовок фейлетону, що його помістило ньюйорське „Новое Русское Слово“. Це передрук з московських „Ізвестій“ статті „академіка Павла Тичини“, зверненої проти „українських самостійників, що мріють про самостійну Україну...“. Часопис, що передруковує цю статтю подає між іншим таку замітку: „Важко сказати, чи Тичина висказує думку всього українського народу, але можна не сумніватись, що так, як він, думають многи в УССР і за її границями — і в тому — вся цікавість статті“. Та до цього можнаб спокійно ще й таке додати, що можна сумніватись, чи і Тичина так думає, як написав...

ПРИГАДКА ДОБРА І ДЛЯ НАС.

„Новий Шлях“ в статті „Наш довг супроти вояків заморем“ накликає, щоби памятати за канадським українським вояків, що є за морем і „бодай раз в місяць вислати кожному українцеві пакунок“. Ми меж знаємо з листів, що нам надсилають до редакції, як наші вояки радіють, коли дістануть такі пакунки від рідні й знакомих. Тому і ми повинні на цю справу памятати. А зокрема памятати за тих, що є в армії, а не мають тут ніякої рідні. Наші організації на місцях повинні подбати, щоби не забувати за таких вояків з їх місцевостей.

ВІМКОВИЙ СТАН В ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРСТВІ.

Як минулого року так і цього оголошено в Генеральнім Губернаторстві, що з нагоди наближаючих жнив заводиться воєнний стан, що триватиме до 20. грудня. Це на те, щоби нацистська влада могла мати декшу контролю над тим, що зібрано з піль. Грозиться карою смерті за відмову достави приписаних контингентів збіжжя та інших рільних продуктів.

ГОТУЮТЬСЯ ДО ПОМОЧИ В ВІДБУДОВІ ПОЛЬЩІ.

Заходами Американ Кавсисл оф Лірид Сосаєтіс влаштовано 6-тижневий курс польської мови в стейтовім університеті в Медисон, Вісконсин. Курс був таким успішним, що його продовжено на дальших 5 тижнів. В дакликах звертається увагу американської молоді польського роду, що зогляду на воєнні події, знання польської мови не тільки потрібне в військовій службі, але буде потрібне теж і в цивільній, коли зачнеться акція допомоги відбудові Польщі.

„WHO IS WHO IN POLISH AMERICA“.

Під таким наголовком вишла в Нью Йорку книжка англійською мовою, що має 580 сторін і коштує \$5. Вишла під редакцією ксьондза Ф. Білька і ред. З. Умінського, при співпраці інших польських редакторів. Під таким наголовком була вишла свого часу невеличка брошура, а тепер появилась груба книжка. Надіються, що дальшим осягом цієї праці буде Польська Енциклопедія в Америці. В книжці зібрано прізвища п'ять тисяч визначних поляків в Америці.

„ДИВІЗІЯ СВОБОДИ“.

В газеті „Карпатська Русь“ передруковано з советських газет статтю п. н. „Дивізія Свободи“, якою мала би бути польська дивізія імені Тадеуша Косцюшки, сформована в Советах. Та цікаве, що статтю цю написав українець Ярослав Галан — „галицький і советський письменник“.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК.

В Буенос Айрес, Аргентина, почав виходити тижневий часопис під назвою „Перелом“. Перше число вишло з датою 10. червня 1943. Редактор: А. Білопольський.

ПІДГОТОВКА АНГЛЮ-АМЕРИКАНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Заповіджена англо-американська конференція в Канаді матиме строго мілітарний характер. Заки президент Рузвелт і прем'єр Чорчил будуть вирішувати справи, конференція перейде дві стадії приготувань. Насамперед сходяться знавці, що мають призначити ведитенські матеріали. Це вислід праці великого числа фахівців. На підставі таких матеріалів укладають пляни начальники штабів інтересованих держав. Коли їм треба фахових додаткових інформацій, вони кожної хвилини дістануть їх від знавців. Щойно, як оті пляни підготовані, вони дістаються на нараду президента Рузвелта й прем'єра Чорчила. Але й тут їм до помочи стають з додатковими інформаціями начальники штабу й персонал знавців. Всі акти й найменші кусники паперу, що відносяться до наміреної конференції в Канаді мають марку „довірочне“ і їх бережуть наче ока в голові.

З ЛИСТА ВІД ОДНОГО З НАШИХ ВОЯКІВ.

Від пані Марії Колісник з Вунсакев дістали ми листа, що одержала від сина, що студіює науки, звязані з детунською технікою, відбуваючи заразом і відповідні військові вправи. Дякує за „пакунок“, питає, де є найближча українська церква в тій місцевості, де перебуває, а пишучи по англійськи, кінчить ось так, по українськи: „Ваш добрий син Павло“.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Приспіншення остаточного удару

Світова преса переповнена коментарями сприводу тої конференції, що має відбутись між президентом Рузвелтом і британським прем'єром Чорчилем. Є всілякі здогади, що саме становитиме головний предмет нарад. Як теж є різні коментарі щодо цього, що в нарадах не бере участі Сталін. Націстська пропаганда вже витягнула далекосяглі консеквенції з цього. Каже, що те, що в тих нарадах не бере участі Сталін, означає ослаблення Аліянтів не тільки в політичному, але й в воєнному розумінню.

Думаємо, що ось такі надії Осі марні. Бо якби не були політичні різниці між Злученими Державами і Великою Британією з одного боку, а Советським Союзом з другого, то це цілком певно не міняє тої дійсності, що обидві сторони працюють з усіх сил в тому напрямі, щоби якнайскорше і найсильніше розторозити військову силу Осі та заставити її на всіх фронтах до безумовної здачі. Отже, якби не були політичні розходження між

Аліянтами, вони не ослаблять бойового фронту.

Чергова конференція, що відбудеться в Канаді цілком певно обговорить у першу чергу нові пляни, як використати найновіші воєнні успіхи Аліянтів, які наступили так скоро, що заскочили їх самих. А це останнє властиво приспіншило ось ту конференцію. Значить, що на ній подумают над новими способами, як вдарити тепер у ворога ще сильніше й успішніше, щоби його чимскорше зліквідувати і приспіншити кінець війні. А це означає, що держави Осі можуть надіятись до цій конференції не чого іншого, а сильніших аліянтських ударів. І це повинно їх турбувати, а не те, чи Сталін бере участь у згаданій конференції. Бо бере він участь, чи ні, а наради підуть в тому напрямі, щоби розгромити ворогів. А розгромити їх хочуть в рівній мірі як Рузвелт і Чорчил так і Сталін. Це певне, що в тому одному всі три вони згодні без огляду на те, чи думають спільно при однім столі, чи кожний при своїм.

З різних джерел про Україну

Як відомо, нема ніякого зв'язку з українськими землями, ні з українськими людьми, що є в Європі, які могли б подавати вісти про сучасне українське життя. Тому, коли подаємо які вісти, ми обмежені в тому тільки до того, що дістаємо з різних пресових і пропагандних бюр, чи до тих скупих вістей, що їх зрідка переає американська преса. Одним з таких бюр, з якого переаємо вісти, є бюро, що відоме під скороченою назвою ОНА. Вчорашнім числі переаєли ми передані тим бюро вісти з Берна (Швайцарія) про те, що в Галичині шириться український повстанчий рух, що українські селяни відмовляються давати нацистській владі збіжжя, виїжджати на роботи до Німеччини та вступати до формованих галицьких дивізій. Сьогодні переаємо ті вісти, які ОНА переає, як одержані з Стокгольму (Швеція) п. н. „Українські селяни співпрацюють з поляками". Пишетсь там ось що:

* * *

Німецька хліборобська газета нарікає, що польські підземні організації потрапили переаєти українське населення в Галичині, щоби воно бойкотувало німецьку адміністрацію і саботувало збір збіжжя. Автор статті, говорячи про вигляд жнив в Га-

личині, каже, що німецькі полеві сторожі, які пильнували збіжжя, часто вилапували нищителів, серед яких були українські і польські селяни. Газета жалуетсь, що українці забули, як їх поляки винищували і тепер разом з ними йдуть проти німецької держави.

Варта зазначити, що це вже не перший раз, що німці жалуютсь на українців. Минулої зими німецька преса часто приносила статті, в яких говорилося, що українське населення дуже невдячне, бо замість співпрацювати з німецькою окупаційною владою і старатись, щоби в країні був порядок, то українці уважали за відповідне лучитись з місцевими людьми не-українського походження і спільно підривати німецьку мілітарну силу в Україні. А в повстанчих загонах в Галичині находяться українці, поляки і жида.

Німці не можуть з дива вийти, що українські селяни в Галичині так скоро забули польські насильства і йдуть разом з поляками в підземелля змовлятись, як повалити німецьку владу на Україні. Один з шведських журналістів, який минулої осени відвідав Галичину, говорить, що німці зовсім не мають причини нарікати на українське населення за те, що воно разом з польськими селянами ставить їм опір,

бо як німці зайдуть в українське село реквірувати худобу, то вони ніколи не питаються, чи коні або воли належать до поляків, чи до українців. Як прийде німецька комісія забирати збіжжя, то також не питається, чи воно належить до польського селянина, чи до українського. Коли місцеве населення української, польської чи жидівської народности співпрацює в боротьбі проти німецької влади, то воно робить це в обороні своїх власних інтересів.

Певна річ, що німці цього не хочуть. Вони волілиб, щоби українці далі тягалися з поляками за чуби, аби одні на одних доносили, одні одним шкодили і так далі. Тоді німці малиб спокій і заводилиб та закріплювалиб на українських землях свою владу. Але так не є.

ВІД УКРАЇНЦЯ З СХІДНОЇ АФРИКИ.

Канадійський „Український Голос" одержав картку з країни Танганайка в Східній Африці, яку вислав українець д-р Роман Могильницький, та в якій подає теж і ближчі відомости про себе. Уроджений в Десятині в Галичині, дістав диплом лікаря в Загребі в 1928 році, нострифікувався у Познані, в Польщі, а перед війною працював шість років у Рівнім на Волині як приватний лікар. В жовтні 1939 року арештувала його советська влада. Пересидів у советській тюрмі, а відтак був засланий на ріку Печора (в північно-східній Росії, в теперішній області Комі). Як Совети заключили союз з Польщею в 1941 році, то його звільнено і він виїхав з Росії в 1942 р. як польський громадянин і так докотився з іншими польськими збіжжями до Танганайки. Бажав би скомунікуватись зі знакомими українцями. Його адреса така: Dr. Roman Mogilnicki, P. O. Box 12, Zikakis, Arusha, Tanganyika Territory, East Africa.

ПОЛЯКИ ПРОТИ ПОЛЯКІВ.

„Глос Людови" з 7. серпня пише про братовбивчу боротьбу між польськими тайними організаціями на польських землях під німецькою окупацією. Каже, що одні проти одних мають більшу ненависть ніж до німців... Про подібне пише „Вольна Польска", що виходить у Москві, а з її писання виходилоб, що польські революціонери, що є під командою чи впливами польського уряду в Лондоні „допускаються вбивств на незалежних провідниках", себто на комуністах, що є в зв'язку з Москвою. З цього легко догадатись, яке є тло отсей боротьби.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крові для подружжого свідцтва.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години: денно від 10 до 7. В неділі офіс зачинений.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюроскоп. — Екзамінація \$2.00

„КРЕСОВЦІ" ПРИ РОБОТІ

В Лондоні находиться повно „кресовців", що їх насадила була польська влада на західно-українських землях, а які вивтікали до Франції, а потім Англії. Тут є вони головними пропагаторами прилучення згаданих земель знову до Польщі. Іхньою пропагандою є і видана ними брошура під заголовком „В 600-ліття повороту Червенських Городів до Польщі".

МИРОН ЛИТВИН І СИН**УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ**

Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ І ОКОЛИЦЮ**МИХАЙЛО НАСЕВИЧ**

cor. FRANKLIN & BROWN STS.,

PHILADELPHIA, PA.

TeL. MARKET 1320.

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами

В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

TeL.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 155 St.)

BRONX, N. Y.

TeL.: MElrose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

І вище

ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN FUNERAL HOME

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646